

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egész évre	10	kr.
Félévre	5	"
Negyedévre	2	" 50 "
Egy hónapra	1	"
Egyes szám ára 4 kr.		

Felelős szerkesztő: **KOHÁNYI GYULA.**
Főmunkatárs: **IFJ. MÓRÍCZ PÁL.**
Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díj:

Öt hasabos petit sorért 5 kr. Nagyobb terjedelmű s többzetű hirdetések alk. szerint jutányos áron vetetnek fel. Helyeg-díjma den külön beiktatásért 30 kr.

Herman Ottó.

Debreczen, okt. 14.

A magyar nemzeti szellem örök hatalmát akarjuk ünnepelni e sorokban, azért irtuk címül ezt a nevet, amelyet az a kiváló magyar politikus visel, ki tegnap óta közöttünk időzik. Nem személyi kultusz akar lenni, csak igaz mondas, midőn egyesítjük e két fogalmat: magyar géniuszt és Herman Ottó. Mert az első fogalomnak ő a valóságos megtestesítése. Élénk, mozgékony, a testi gyengeségeken és fogyatkozásokon magát túltevő, lelkének nagyságát pazarul osztogató, szabadságszerető s a természet titkainak kutatója: ilyenek képzeljük magát a honfoglaló magyart... s ez maga Herman Ottó.

Nem a politikájáról, amely radikális és sovínista magyar, nem a szónoki tehetségéről, mely elragadó és elbűvölő, nem a tudományáról, amely túlhaladja a világ legnagyobb szaktudósait, de becsméri, mert magyar, nem az egyéniségéről, mely megnyerő és lebilincselő, kívánok szólni e sorokban, pedig valamennyi példa lehetne rá, hogy az olvasóközönség elé varázsoljam azt a magyar géniust, amely előtt az ő kérésére a magyar képviselőházban Csáky miniszter hajtott térdet: mindössze egy tervéről akarok szólni, amelynek nyomait már láttuk tavaly s amelynek már a gondo-

lata is egyesíti magában valamennyi felsorolt jellemvonását, a kivételre pedig csak ő képes, akiben egyedül lakozik az a jellem, amelyet az elmondottak után lelkünkben képzeletünk megalkot s amely tervnek a megalkotója méltó arra, hogy a legnagyobbak közé soroljuk e haza fiai közül, mert élénk varázsolja azt a történelmet, amelynek eddig nem írója, de még krónikása sem akadt, mert valamennyi büszke volt s Béla király névtelen jegyzőjét követve megvetette a parasztnak szokását és csacska beszédit... ez a terv pedig, hogy összeállítja a magyar ősfoglalók zászok nyomait és történetét s ezzel betetőzi a művet, amelynek részeit az ezredéves kiállítás történelmi csoportjának összeállítói hangyaszorgalommal rakta egymásra a mai naptól vissza az ezeréves mult minden fázisán.

Ez a terv hozta őt most is ide mi köztünk. A ki vele e tárgyról nem beszélt, nem is képzelte azt, hogy micsoda apróságok azok, a melyek őt érdeklik. Mint már tegnap említettük, a multkor azt kérdezte egy levélben Széll Farkastól, hogy hogy hívják azt a gödröt a melyet azért ásnak, hogy beléje feküdvén a kocza, fainak életet adjon; akkoriban közölték ezt a lapok, felhíván a közönséget, hogy adjon rá feleletet, s nem kapott; azt hitték talán, hogy tréfa az egész: pedig ez az egy

szó része annak a műnek, mely élénk fogja tártni teljes egészében, mivel foglalkoztak, miként gondolkodtak és éltek a magyarok ősei abban a korban, a melyről semmi írásos bizonyíték fenn nem maradt. Ajánljuk ezt figyelmébe minden olvasónknak, különösen a mezzei gazdasággal foglalkozó polgároknak, mert Herman Ottó panaszkodott, hogy az egész világon Magyarország összes vidékei közül Debreczen és a Hortobágy a leghiresebb, legismertebb, ha nem is lényeg, de legalább névleg s ime ő évtizedek óta járja az országot, háromszor is megfordult immár közöttünk, mióta gyűjti ezeket az adatokat s mégis az egész országból a Hortobágy és Debreczen őstörténetét ismeri legkevésbé.

Minden fadarab, régi árok, az ahhoz fűződő történet, régi építkezés, vagy annak részei megbecsülhetlen szolgáltat tesznek neki nagy czélja elérésében s ki volna oly hazafiatlan, ki volna annyira közönyös saját hazájának, sőt városának őstörténete iránt, hogy segítségére ne legyen tehetség: szerint ennek a kiváló férfinak, ki most közöttünk időzik. Természetesen óvatosság kell itt, az anachronizmus rosszabb mint semmi; pl. a multkor kapott debreczeni csikós fényképeket s a csikósok — sörös poharak mellett, fotografusi pózban ültek az asztalnál. Az ilyen neveléses, hanem igenis, ha van valakinek pilla-

A „DEBRECZEN” TARCZAJA.

Egy kevély embernek.

— A Debreczen eredeti tarczája. —

Fennen hordod a fejedet
Én is fennea az enyimet,
Ha téged fölvet a kevélység,
Lenézni azt
Én bennem megvan a merészség.

Nem volt még férfival ügyed?
Most nézz ide s láss engemet;
Nem mondta még senki szemedbe
Az igazat?
Megmondom én, vedd jól eszedbe!

Mit bánom én, ki vagy, mi vagy?
Hitvány nekem, akármí nagy,
Ki gögődet nebands-viragnak,
S mindenki mást
Nézesz csupán szolgád-kutyádnak.

Am pille-zkedj, hegygyé gadaj,
De engemet békebe hagyj,
S belem ha botlasz, Istenemre,
Ugy jöjj nekem.
Beléje botlasz fegyverembe,

Vigyázz, e fegyver élesebb:
Halál nem ejt oly mély sebet;

Féld e fegyvert kerüld ki tollam,
S kérd Isfened'
Vesztedre azt nehogy kivonjam!

Igmándi Miklós.

Damjanicsról.

Három közlemény.

Irta: Hentaller Lajos.

I.

Hazánk szerb vidékein a magyarellenes mozgalom már 1848 februárjában kezdődött. Február 21-én a zagrabiországyülés kimondotta a szakadást s Jelasics küldöttséget vezetett Bécsbe, honnan visszatérve, nyíltan hadat üzent Magyarországnak.

A szerbek, látva Jelasics merész fellépését, ápril havában kimondták a: »szerbek által lakott területek elszakadását Magyarországtól.« A horvát és szerb mozgalom gyorsan terjedt. A nyílt ellenségeskedés május 16-án tört ki. Ekkor gr. Batthyányi Lajos rendeletet adott tiz honvédszászlóalj felállítására. A 3-ik zászlóalj toborzása helyeül N.-Varad, Arad, Lugos, Gyula és Szeged lón kijelölve. A gyülekezési hely Szeged volt.

A zászlóalj parancsnoka először Csuta Antal nemzetőri őrnagy, majd nemsokára Damjanics János honvédnagy lett, ki előbb a R u k a v i n a ezredben szolgált mint százados.

Damjanics János 1804-ben Szarván, a 2-ik bansági határezredben született. Atyja papnak szánta. Ő megszökött s bealott a 61-ik számú gyalogezredbe közembernek. Az ezred éppen akkor indult Olaszországba. Damjanics hirtelen felnyúlt, szük mellű, sovány, vézna fiú volt, kit a katonai menetezés csakhamar kimerített. Akkori szokás szerint az egyik öreg baka fiának fogadta az utasozót. És az öreg baka nemcsak édes apja, de jó édes anyja és dajkája is volt Damjanicsnak. Amint utközben állomásra érkeztek, az öreg rögtön lefektette a »gyereket«; fagygyuval kengette menetezés közben felőrt lábait: apolta, ruháit tisztogatta. Csakis ily bánásmód mellett bírta ki kezdetben a gyenge fiú a farasztó katonaleletet s erősödött meg az olasz éghajlat alatt.

Közemberből felküzde magát a századosáig. Ez a magyarázata, hogy horvát születése daczara oly rendithellen szive volt a magyar ügynek. A kövitezek közt nem lett kedélye megméltelyezve s a mit ott magába szitt, azt később, tisztkorában már nem sikerült a kamerádoknak ellensúlyozni. Damjanics nem kadetiskolában, okos professzorok keze alatt, hanem magyar bakák között emberkedett meg, azok között szitta be a haza iránti szeretetet s a haza szabadsága és függetlensége iránti lekesedést.

A szabadságharcz kitörése Temesváron találta Damjanicsot kinek szabadságszerető demokratikus, igaz magyar lelkét megragadták

natnyi fotográfiája, melyet a csikósok-ról azok tudtán kívül készített, — az már sokat ér.

Ismétellen felkérünk mindenkit, hogy Herman Ottót nagyszerű munkájában Magyarország és Debreczen dicsőségére elősegíteni sziveskedjék!

Mint már tegnapi számunkban röviden megírtuk, Herman Ottó tegnap városunkba érkezett, hogy az ősfoglalkozások történetéhez melyet az ezredéves orsz. kiállítás főjelentésének egyik részeként neki, mint csoport biztosnak megírni feladata, Debreczenből és környékéről adatokat gyűjtson. Hogy micsoda sürgős és nagyfontosságú ez a munkája, mi sem mutatja inkább, mint az, hogy régi kedves barátjának Helfy Ignácznak halálhíre Miskolcra találan csak egy tavrattal rohanta le kegyeletet, maga pedig Budapest helyett Debreczenbe utazott a temetés napján.

Debreczenbe megérkezvén felkereste volt képviselőtársát és barátját dr. Király Ferencz orsz. képviselőt, Széll Farkas kir. tabai tanácselnököt s többeket a városi tisztviselők közül, majd régi kedves barátját Könyves Tóth Kálmán ev. ref. lelkész látogatta meg, aki éppen nevenapját ülte s aki őt vendégei körében fogadta. Delután a debreczeni gazdasági egyesület értekezletét kereste fel dr. Király Ferencz társaságában, ahol élenken kezdezősködött egyes neprajzi jelentőségű gazdasági eszközök és szokások felel, többek közt megnyerve a feleletet Széll Farkashoz intézett kérdésére is, amelyet az értekezleten megjelent gazdák egyhangulag f i a d z t ó -nak neveztek. Ekkor aztán azt határozta el a kiváló tudós, hogy kimegy a debreczeni és b.ujvárosi tanyákra, hogy lasson ilyen fiadztót, mert neki a név kevés, látnia kell, hogy lerajzolhassa. Király Gyula városi gazdasági tanácsnok kész-éggel felajánlott részere egy fogatot, amelyen dr. Király Ferencz s valamelyik a viszonyokkal ismerős városi tisztviselővel a holnapi nap folyamán be fogja járni a tanyákat. Sajnos, Debreczen határában ma már alig fog találni olyan tanyát, amelyen kívánságát teljesedve látja, mert itt a sertésvész a minimumra redukálta a tenyésztést, hanem a b.ujvárosi Berger-fele bérletlen eredménnyel biztatta Király Gyula.

Innen lakására ment Herman Ottó a Bika szállodába, ahol fogadta e sorok íróját, ki úgy is mint tudósnál, úgy is mint pártuok

az új eszmék. Nem lehet csodálni, ha nyíltan kifakadt a régi katonai schlandrián hiánya es bünei ellen, Haynauval az akkori temesvár parancsnokkal heves összekocczanása volt. Haynau, a hesseni zsidó-ány fattyó, szívéből győlöl e a magyar. Nem csoda ha Damjanicsot e jelenet után rögtön áttette ezredéhez Olaszországba. Damjanics már elindult Olaszország felé. A magyar kormány azonban közbevetette magát — es Damjanics maradt. Par héttel azután kineveztek a 3-ik zászlóalj őrnagyává, es Haynau ment Temesvárról Olaszországba.

A szurony rohamok nagymestere mint Damjanicsot honvédei — az ő fiai — neveztek, óriás termetű, széles vállú, domboru mellű férfi volt. Magassága 6'5"5" sulya 152 font volt. Nagy, kopaszodó homlokát mintha szobrász vesője faragta volna. Szemüregéi fölött sűrű, vastag szemöldéi ernyőként állottak ki. Alóluk apró, fekete szemek szikráztak elő. Ha dühös vagy ingerült volt, akkor a szemek színet a színváltozás es szikrázás miatt nem lehetett meghatározni. Pillantásaneha olyan volt, mint a hegyes nyíl. Széll es de i n k á b b h u s o s, mint kövéredő arcát két részre osztá nemes hajlásu, merész sasorra. Szája szabályos, mondhatni szépen metszett, alsó ajka bizonyos mértékű durcsúsággal csücsörödött. Bajusza es szakállja sűrű es koromfekete, utóbbi

egyik legkiválóbb alakjaál tette nála tisztelést.

Herman Ottó az igazi tudósok lekötélző szivességével s az őt különösen jellemző melegséggel fogadta e sorok íróját. Mi sem természetesebb, minthogy afféle interview-ról, mint az ujságokban olvasható az ilyen látogatásokról, szó sem volt, hanem kedélyes beszélgeté-ben rapszodikus módon árasztotta felém rendkívül tudásának kincseit. A legelső, amit tőle megtudtam az a szomorú hír volt, hogy jegyzetkönyveiben Debreczen es a Hortobágy van legszegényebben képviselve. Valami megfoghatatlan közöny uralkodik ezen a vidéken, ugymond, mert a régi eszközök egymásután tűnnek el anélkül, hogy még csak a híruk is megmaradna. Elővette jegyzetkönyvét s megmutatta egy kecskeméti s majd szegedi-pásztortanya rajzát, az azt környező leleteket es eszközöket, amelyek azonban a már szintén megörökített debreczeni vasaló mellől sajnos hiányzanak.

— Nehány felolvasást kellene itt a tárgyról tartani, mondá Herman Ottó, akkor talán még lehetne valamit össze-zedni. A legközelebbi napokat itt töltöm, de nem hiszem, hogy valami sok eredményre vezetne itt tartózkodásom.

Megmutatta ezután a rovásokat, amelyekkel a számadók a bojtárokkal s másrészt a gazdákkal elszámoltak, amelyek szinte hierogliféknak, avagy régi kurucz-szittyia írásjeleknek tűntek fel. Mint egyik ilyen rovásnál megjegyezte, vannak olyanok is, hogy egyszerű rátekintésre le lehet olvasni, hány bikát, tinót, üszőt stb. vittek el a gulyából, sőt azt is, hogy azok milyen idősek voltak, mert valamennyi nemet külön-külön jegyekkel számláltak.

De telt az idő, Herman Ottó öt órára K. Toth Kálmánhoz ígérkezett, hol Széll Farkas kir. tabai tanácselnökkel volt kitűzve találkozója. Megindultunk tehát végig a piacra, folyton beszélgetve az érdekes tárgyról. Elmondta, hogy vannak immár vidékek, ahol az ősfoglalkozások története teljesen összeállítható az ember megjelenésétől a történelmi korig.

Vannak továbbá olyanok, ahol teljesen ki lehet venni, melyek voltak az ősmagyar eszközök, a melyeket a másik hazából hoztak magukkal s a melyeket találtak itt a benszü lötteknél. Fontos kérdés s nagyban befolyásolja a meghatározást s a gyűjtés kijelölt kijelölt irányát az egyes vidékeken vegyesen lakó népfajok egymashoz való viszonya. Pl. a szekelységen a magyar nem dolgozott ugyan, mert az oláh volt a munkása, hanem azért a

szerszámokban izlését, szokásait rákényszerítette munkására annak megszokott sajátjai helyett, a miből természetesen a motívumok vegyülése származott.

Igy értünk el K. Toth Kálmánhoz az ispotályban levő lakására, ahol már várták a kiváló tudóst a házi gazda köszöntésére egybegyűlt rokonok es barátok: K. Toth Sámuel es Sándor, Széll Farkas es Balogh Ferenc. Itt aztán újra megindult a társalgás az ősfoglalkozások körül, Herman Ottó elővette vazlatkönyvét, megmutatta gyönyörű rajzait, hozzáfűzve élvezetes magyarázatát s mi hallgattuk, közbe közbe téve egy-egy kérdést, a melyre készséggel válaszolt.

Bámulatos tudomány es tájékozottság áradt belőle szét, úgy néztünk jelegzetes, hosszú haju fejére s hosszú szakállától környezeti arczará, mint a profétát hallgathatták valaha, s azonban nem úgy viselkedett, mint egykoron a proféták, s köztünk érezte magát, szívesen, bizalmasan tárta fel nagy lelkének mérhetetlen kincseit. Elmondta s minden szavát rajzáival illusztrálta, mint alakult a föld-hányásból, az árokak körülvevő szalmakunyhóból a mai parasztház s hol találni meg lépésről-lépésre annak nyomait. Bemutatott egy kunyhó, amely teljesen szalmával volt befedve. Ajtaja elé is szalmát tettek s szépen meggere bílyélték, lesimitottak szálait, hogy ekként ne megrabolható kunyhónak, hanem szalmaboglyának lássék.

Elmondta, mint alakult az egyszerűen kezdetleges összevisszasággal lerakott rőzse cserényből a mai deszkakerítés, a palánk, debreczeni tájszóás szerint a berena, amelynek jelentését s etimologiai értelmét csak tegnap voltam képes felfogni én, aki e név alatt csak a szántást egyengető fogas es töv is boronát értettem. Így már tisztában van előttem a dolog: hazajövetél után északára a kunyhó elé tették a rőzseből összerótt berenát, hgy a különféle állati es emberi kellemetlen vendégek elen védelmül, kerítésül, palánkul szolgáljon, később aztán erre a célra külön berenát róttak s a másik megmaradt eredeti rendeltetésénél. Avagy talán megfordítva volt a dolog? Ki tudná megmondani! Herman Ottó talán igen de lehet, hogy ma még ő sem, ahöz bővebb tanulmányra volna szüksége épen ezen a vidéken. Ime ez az egy példa is mutatja, milyen érdekes ez a tárgy a tudományos fontossága pedig megbecsülhetetlen — es segítségére lehet egy kis jóakarattal a k u t a t ó j á n a k mindenki.

A házigazda beszéd közben, mikor a kanász balták történelmi fejlődését feltűntet

tömeggel, s még Budavár ostrománál is lekötött hateraz huszárt.

Damjanicsot sohasem aggasztotta csapatainak csekély s az ellenfél nagyszáma. Lelkében, megjelenésében es fellépésében birta a titkot, melylyel megkettőztette a csapatok számát, növelte annak erejét es bátorságát.

Rettenthetlensége, az a tudat, hogy jobban rosszban osztakozik velük a katonai felsőbbség, mely megjelenésekor rögtön kütűt a szigorú fegyelem, melyet tartott, s az igazságosság csakhamar seregének bálványává tette. Ő épp oly félelmes volt gyors, találekony esze, mint testi ereje s vitézsége miatt. A szabadságharc későbbi folyamán Damjanicsnak pusztaneve is r é m ü l e t e t keltett az etlenség soeaiában.

Es sajátyszerű! Az első támadás, melyet Turia ellen intézt — nem sikerült. — A ráczok az ütközet alatt elrontották a hidat meyen Damjanics be akart nyomulni Turiaba s így ő seregével kénytelen volt visszavonulni. Szent-Tamás ostroma alatt azonban letette hősiességének első próbáját, Ugyancsak kivette a maga részét a 3-ik zászlóalj Szent-Tamás harmadik ostromában is. Majd Török-Becse, Frányova, Versecz, Tomasovác, Károlyfalva, a november 9-iki lágersdorfi ütközet es Ali-bunár két ostroma mind a mellett bizonyítanak, hogy Damjanics nem esetről esetre gondolkozott, hanem megfontolt, előrelátó, mély

rajzsoportot nézegettük, felemlítette, hogy Széll Farkasnak van egy régi erszénye, aki megmagyarázta bővebben, a legrégebb időből való lehet, ugymond, kutyacsontokból faragott lánccsazemai vannak, amelyekben a szíjat, mely bezárta, áthúzták, ajánlja Herman Ottó figyelmeibe, aki elmosolyodik s ugyanabban a vázlatkönyvben (mert van véle Debreczenben több is, magam láttam hármát) fordít egy pár lapot s bemutatja az erszényt saját művészi rajzában.

Mialatt ekképen élveztük társaságát, igyekeztünk rábírní, hogy tartson ezekről a dolgokról a Csokonai körben felolvasást. Ő nem mondott nemet, mindössze szabódott, mondván, hogy ígéretet nem tehet, mert le van kötve nagyon.

Ezután átmentünk mindnyájan Tóth Andrásnak az ispotály utcán levő műtermébe, ahol megnézte készülő műveit saját külön szobrászunknak. Elmondta, hogy épen a két Vastagh: az öreg György s fia Géza, a festők mondták neki, hogy igazságtalanság történt Tóthtal, midőn visszautasították Pányvavető esküát a millenniumi tárlatból. Sokat járt — ugymond — ezelőtt a műtermekbe, ahol rémely volt a művészeknek, (de kedvesém!) nem szereti a konvenziót: eredetét és igazat keres. Ez volt különösen a két nagy szobor mintára, Bocskaiéra és Kossuthéra a megjegyzése, mondván, hogy kár volt meghajlani az alakok egyik lábát: épen ezét gyúri le önököt, ugymond, Fadrusz, mert ő eredeti. De azt viszont dicsérettel emelte ki, hogy Kossuth Lajosnál a fej nagyon jó. Megmutatta továbbba Tóth András egy alig megkezdett művét, amelyre nézve szintén igen érdekes megjegyzéseket tett, de azokat a művész iránt érzett köteles diszkocióknál tiltja elmondanunk. Azzal bucsuzott este 6 órakor a művészől, hogy ezt nappal kell megnézni! s visszatértünk K. Tóth Kálmán lakására, ahol az ímént még egy érdekes találkozásnak voltunk tanúi: Sámly Béla, K. Tóth Kálmán unokaöccse jött el bátyját felköszönteni, akinek gyermekkorában Herman Ottó Kolozsvárt nevelője volt. Itt aztán elbucuzott az őz tudós a családtól s visszatért a Bikába, hogy onnan dr. Király Ferenczhez menjen, akinél az estét töltötte.

Holnap reggel Király Ferencz és Király Gyula v. gazd. tanácsnok kíséretében B. Újvárosra utazik, hogy ott gyűjtsön adatokat az ősfoglalkozások s különösen a pásztorelet történetéhez, ahonnan a holnapután nap folyamán fog visszatérni Debreczenbe s itt ígéretehez képest Széll Farkas kir. táblai

belátásu gyors elhatározásu hadvezér volt.

A midőn Tomasovác felől december 14-en Jarkovác ellen indult Damjanics, — megállta embereit, hogy megbeszélés szerint varakozzék addig, amikgr Kis Ernő hátban támadja az ellent. Jó idő múlva megérkezik Asserman s jelenti, hogy Kiss Ernő csak holnap támad. Amidőn Damjanics megtudta a halogatás okát, így kiáltott fel:

— Oh! oh! ez mind nem ok! Hanem az uraknak vérökebe ment a sok Kirchenparádé. Kimélik azokat a szépen kihizott, cifra piros zsebrákot. Félnék hogy elpiszkolják,

— Látja az ur! — kiáltá honvédeire mutatva. — ezek az emberek két napja nem ettek nem ittak nem is aludtak. Mindig harcoltak! Megis harcolnának mint a veszett fene, az is bolond, a ki az urakkal megindul. No hiszen az áldóját a sok paszozomán tos nagy uranak, velem ugyan sohesem támad!

Azután bevonult Jarkovácra. A jarkováciak a pinczekben és padlásokon elrejtett fegyveres ráczokkal egyesüve, leaktarták akkor éjjel gyilkolni az általuk barátságosan fogadott s elszállásolt honvédeket.

Damjanicsot és embereit egy véletlen eset mentette meg, hogy az utolsó emberig nem estek aldozatul. A midőn ugyanis

tanácselnök nagybecsű gyűteményét is megfogja a többek közt nézni.

Adja Isten, hogy mostani látogatása nagyobb eredményekkel járjon, mint az eddigiek! K. Gy.

BELFÖLD.

A képviselőház mai ülése. A képviselőház ma délelőtt 11 órakor ülést tartott, melynek napirendjét a szóceny — szamos — alibunari és szamos — antalfalvi helyiérdekű vasut engedélyezéséről szóló törvényjavaslat, a mátrai, kisújszállás — déványa — gyomai és a, békésmegyei helyiérdekű vasutak engedélyokmányainak egyesítéséről, valamint a vesztő — kötegyán — hollódi h. é. vasut engedélyezéséről szóló törvényjavaslat, azután a Spanyolországgal a találmányok, védjegyek és mustarak oltalma tárgyában kötött egyezmény beczikkelyezése kepezte. Végül a miniszterelnök válaszolt Lukács Gyulának interpellációjára a fumei kormányzó állás betöltése tárgyában.

Összeférhetlenség. Helta i Ferencz dr. es Konkoly-Thege Miklós dr országos képviselőknél ismert összeférhetlenségi ügyének tárgyalását e hó 16-an délelőtt 10 órakor kezdi meg a képviselőház összeférhetlenségi bizottsága.

A szikszói mandátum. A szikszói kerület ma választja meg képviselőjét az elhunyt Pécsey Tamás helyébe. Két jelölt küzd egymással, meglehetősen egyenlő sánssal. A kormánypart Darvas Béla mellé állott, aki sok pénzzel és az egész hivatalos apparátussal dolgozik, az ellenzék pedig a függetlenségi és 48-as párti Putnok József zászlaja körül tömörült. Putnok y támogatása végett tegnap Leszkay Gyula, Hentaller Lajos és Bartha Ödön orsz. képviselők a kerületbe utaztak.

A képviselőház bizottságából. A képviselőház gazdasági bizottsága e hó 18-an d. e. 10 órakor ülést tart, melyen folyó ügyeket intéznek el. a kérvényi bizottság pedig e hó 22-ének d. u. fél 2 órakor hirdetett ülést, hogy a kérvények hatodik sorjegyzeke felett tanácskozzék.

A provizórium a pénzügyi bizottságban. A képviselőház pénzügyi bizottsága szombaton, e hó 16-an, d. e. 11 órakor tart ülést, hogy megkezdje a provizóriumról szóló kedden beterjesztett törvényjavaslatok tárgyalását. Arra az esetre, ha a képviselőháznak szombaton délelőtti plenáris ülése is volna, a bizottság értesülésünk szerint d. u. 5 órakor fog tanácskozásra összegyűlni. A bizottságban

Knicsanin ráczai éjfélt után a rejtkehelyből előzőnlő ráczokkal meg akartak támadni az alrő honvédeket, a honvédek egy része, különösen a harmadik zászlóalj, melynek akkor éjszaka le sem volt szabad vetkőzni, már fe gyverben készen állott. A dolog így történt: A harmadik zászlóalj mászodik századának dobosa, Brassovátznak hívták, akkor este Damjanicsnál volt szolgálaton. Ott berugott s eltévesztven az időt, az ébresztő es gyűlekezési dobjeleket 2 óra helyett már 1 órakor verte.

Borzasztó kegyetlen éjeli utcai harc kezdődött. A honvédek hogy láthassanak, kénytelenek voltak a házakat felgyújtani. Knicsanin emberei áradatként rohantak a felmeltelen, alig felöltözött honvédekre. Damjanics agyából kiugorva, fejébe nyomta feher tollas kek sapkáját, baka-szuronyt ragadott kezébe: hadi rendbe sorakoztatott egy kis csapatot, s annak élére álv. bátorítani kezdte vitézeit. Ez mind néhány perc alatt történt. Szerencséje volt a fegyverkezésen levő harmadik zászlóalj, ezek felfogták a ráczok első rohamait. Az éjjeli orvtámadás a ráczok vereségével végződött. A ráczok visszaverése után Jarkovácot felgyújtották és leperzselték. A futók közül az életben maradtakat Dobrieczai kergette a honvéd.

a függetlenségi és 48-as párt álláspontját Juszt Gyula és Komjáthy Béla, a nemzeti pártét Horánszky Nándor, a néppártét pedig Zichy János gróf fogja képviselni.

Helpy Ignác temetése.

— Budapesti levél

okt. 13.

Helpy Ignác ravatalát ma egész délelőtt tömegesen látogatták. Társadalmunk és politikai világunk számos kiváló alakját ott láttuk a halottat körülveve, melyen megilletődött nagy sokaságban. Részint személyesen részint levélben, táviratban kondoleáltak az özvegnél Szilágyi Dezső a képviselő ház elnöke dr. Jókai Mór főrendiházi tag, Rakovszky István Radó Antal Thold Dániel, Dr Angyán Béla egyetemi tanár, Csávossy Béla a képviselőház háznapja, dr Kuzmik Pál, a „Circolo italiano” Jochim Antonia az elhalt egyik volt tanítványa stb. Koszorukat tettek ma a ravatalra: Budapest székesfőváros közönsége, a Petőfi társaság, az általános biztosító részvénytársaság igazgatósága, Szegvár város közönsége, n budapesti népoktatási kör, a mindszeinti 48-as kör, Nemeskery Kiss Miklós a ház mesterek egyesülete, stb. Az entreprise délután 3 órakor záratta le a koporsót.

Délután félőgy órakor kísérték örök nyugalomra Helpy Ignácot, Kossuth Lajos öreg, meghitt barátját. A temetés nagyszerű gyászmanifesztációvá alakult, melyen a magyar politikai élet majdnem minden kimagasó alakja résztvett, A képviselőházból nagy csoportban jöttek Helpy kollegái. A kormány képviselőntében megjelent Perczel és Wlassics miniszterek, a képviselőház elnöksége; Szilágyi Dezső, Lang Lajos és Berzeviczi Albert a kormánypart Hegedűs Sándor Emmer Kornél, Enyed Lukács s mások által volt képviselve. Megjelent továbbá a függetlenségi és 45-ös párt körének majdnem valamennyi tagja, képviselőket küldött továbbá a város, melynek polgármesterei szintén megjelentek, továbbá mindazon testületek és intézetek melyeknek körében Helpy Ignác munkálkodott és dolgozott.

A Szegvár választókerület 14 tagu küldöttséget menesztett elhunyt képviselője temetésére. A gyászszertartás félőgy órakor vette kezdetét, a mikor Komlóssy Ferencz szentelte be a halottat.

Az egyházi gyászszertartás után Eötvös Károly mondott megható bucsuztatót a ravatal fölött. Eötvös gyönyörű beszéde mély hatást gyakorolt mindenkire. Négy órakor megindult a menet a Nap-utcán, Köruton és Kerepesi-uton ki a temetőbe, hol a szegvári választó kerület nevében Sima Ferencz vett bucsut az elhunyttól.

KÜLFÖLD.

A parlamenti helyzet Ausztriában. Bécsből telefonálja tudósítók: A parlamenti folyosón élénk megbeszélés tárgyat képezi, hogy Schönerer éppen mest, a mikor a miniszterek vad alá helyezéséről szóló indítványokat tárgyalni kezdtek, kért a Háztól ügy heti szabadságot. Azt hiszik, hogy ez olyan „Verlegenheitsurlaub” lesz, a melyre Schönerernek az Iro-aller miatt van szüksége, Fölmerült az a hír, hogy a Schönerer párt (foszlik s hogy Wolf és Kittel belépnek a német néppártba. Mások ellenben tudni velik, hogy a Schönerer frakció tagjait, kivát Wolfot nem szivesen fogndnak be a Bädenivel vívott párpalya miatt. A keresztény-szocialisták és a katolikus néppárt közt megkezdődött a közeledés. Dipauli báró gyáltalán az egész baloldalt szeretné megnyerni indítványa számára. A nyelvrendeletek elleni obstrukcio nem lesz erős, mert Schönerer nem lesz jelen, de a kiegyezé-

si provizorium ellen nagy obstrukciót fejtenek ki, mert abban Lueger és pártja is résztvesznek. Az osztrák püspöki konferenciát nov. 16-ára halasztották el.

TARKA-ELET.

Egy hét története.

Hétfőn reggel láttalak meg,
Sétálni az aszfalton,
És azonnal észrevettem,
Hogy szerettek, galambom.

Kedden reggel küldtem egy kis
Hirdetményt a journalba,
Felkértelek ilyen utón,
Egy gyors válaszadásra.

Szerdán reggel válaszoltál,
Gyengéd volt benn minden szó
És kitűzve — oh mi gyönyör,
Masnapra találkozó.

Csütörtökön pont kilenczkor
Találkoztunk az utcán,
S már édesen csókolóztunk
Még azonnapi délután.

Péntek reggel elmentem az
Öregkekhez komolyan,
Elmondtam, hogy mi közöttünk
Milyen gyöngéd viszony van.

Szombat este megtartottuk
Nagy vígan a kézfogót.
Az egész nagy család
Minden tagja jelen volt.

De vasárnap nagy csapás ért,
Fujt is akkor szörnyű szél
Hozzád mentem s hirül adak,
Hogy hajnalban — elszöktél.

Mester.

Találkozásom Milánnal.

Szép októberi éj volt. A lég telve virágillattal: a lombok között egy-egy fülemile csattogtatta elkésett dalát. Lányha fuvallom rezgettette meg a korzó pázsitját, mintha valami tulvilági rejtelem borzongatná meg a hajladozó fűszálakat.

Teli tüdővel szívtam magamba az október meleg leheletét elgondolva, hogy bezzeg, ha nem ugrottam volna be a Falb Rudolf jóslásának és nem csináltattam volna magamnak legujabb divatu felöltőt, akkor meg esnék az eső, fujna az őszi szél — csak azért is!...

Amint ily böcsen elmélkedve járkáltam, egy ösmeretlen uri emberrel ütköztem össze.

— Ö felsejiszene mordult ram:
— Szamarr!
— Én készen voltam a válasszal:
— Goromba tapirrr! (Lefőttem, 3 rrel mondtam.)

Szóval megismerkedtünk.
— Szép az est, mondam én.
— Megjárja, monda ő.

Mar itt föltűnt nekem, hogy ösmerősöm bizonyára nagyási hobortban szenved, ha még az ilyen októberi est csak megjárja neki.

Leültünk egy padra.
— Kihez van szerencsém? kérdém én
— Ó hanyag elegáncziával válaszolt:
— Mian ex-király.

Hm! úgy látszik, igazán nagyási miniaja van!
— És nekem kihez van szerencsém? kérde ő!

— En még hanyagabb elegáncziával válaszoltam:
— (Ne), ex-ekutor.

(Ez nálam a legnagyobb uraság fogalma.)
Az ex-király arcán elfojtott kétkedés tükröződött vissza. Ugy látszik, nem tételezte fel rólam, hogy én volnék az a bizonyos (Ne).

Később azonban föltámadt bennem a gyanu, hogy mégis az igazi Milánnal van

dolgom, mert további beszélgetésében annyi disznóságot mondott, a mennyi csak egy született szerbtől telik. Valóságos szerbiai disznóságok voltak.

Majd attért a külpolitikai viszonyokra és egy hirtelen fordulattal így végzé beszédét.

— Nos, most már jó barátok vagyunk, legyen szives nekem holnap reggelig 5 frtot adni kölcsön.

Hopp! erről ráösmertem. Ez igazán az ex-király.

Sajnálkozva jegyeztem meg azonban:
— Nagyon sajnálom, de most igazán hirtelen penzzavarban vagyok...

Azt hittem, hogy bosszankodni fog, de meglepetésemre örvendezve ugrott föl:

— Most már semmi kétség. Igazán (Ne)-hez van szerencsém.

Ujdonságok.

* **Kossuth arcképének leleplezése.** Egerben — mint onnan írják — Kossuth Lajos arcképét, melyet a városház közgyűlési terme számára festettek meg, S a j ó s s y festőművész már elkészítette. A szépen sikerült arcképet e hó 17-én ünnepélyesen fogják leleplezni. Az ünnepélyt diszközgyűlés keretében tartják, melyen Kossuth Ferencz is megjelenik, melyet a kaszinó disztermében lakoma követ.

* **Bodossy bácsi története az aradi varban.** Olvasóink meg emlékeznek ama kedves cikksorozatra, melyben városunk egyik előkelő férja V. A. a boldogult B o d o s s y Pali bácsi történeteit szeretettel, érdekes képecskék alakjában összeírta. E kedves történetecskék, megannyi gyöngyszemek a szabadságharcz idejéből, most egyik aradi lapban, az A r a d i H i r a d ó c tárcza rovatában is megjelentek, a magyar martirok szent földjén is példaként ragyogtatva a délczeg honvéd főhadnagy nemes szívjóságát s lelkes, igaz magyarságát, a rajongó szeretet az édes magyar föld és szabadság iránt.

* **A gazd. egyesületi értekezlet.** Steinfeld Mihály elhunytával a g a z d a s á g i — egyesület egyik szakkbizottságában, a lótenyésztési bizottságban, megüresedett az elnöki méltóság. Miután ezen bizottsági elnökség igen fontos és gazdasági szempontból nagy körültekintést igénylő állás — annak mető betöltése céljából tegnap délután népes értekezlet tartott a debreczeni gazdasági egyesület a városháza nagy tanácsstermében. — Az értekezlet tagjai rövid eszmecsere után abban állapodtak meg, hogy jelöltet nem állítanak, hanem ezen kérdést nyit kérdésnek tekintik s az igazgató választmánynak f. hó 17-én, délelőtt tartandó választó gyűlése elé jelöltnek senkit proponálni nem fognak. — Az értekezlet Váczy Janos gazdasági egyesületi elnök elnöklete alatt tartatott meg s azon dr. K i r á l y F e r e n c z egyesületi taggal Herman Ottó is, mint vendég megjelent — s a gazdasági egyesületi tagoktól a hortobágyi állapotokról élénken tudakozódott — az állattenyésztés és pásztor életben még ma is használt és kifejezések ől pedig jegyzetet vett fel.

* **Kétszáz forint és szép leány.** Késmárkon született, nemet ajku leány a P s a t k a Lujza, arca mint a patyolat, szemei és tekintete oly ártatlanságot hazudnak. Az ember első látásra esküdni merne, hogy a könyvteli szemek nem tudnak hazudni s szinte haragszunk a rendőr kapitányra, ki a sok avarba hozó kereszt kérdéseivel könybe borítja a szép leány tisztá kék szemeit s pirba a szégyen pirjába az amugy is üde piros arcot. De erre mit sem ad a kérlelhetetlen tisztviselő s kérdéssől-kérdésre, adatról adatra gyűl a bizonyíték, a vád igaz volta. A hűséget, ártatlanságot mutató látszat csal és a kis 15 éves cselédleány egy raffinált tolvaj s hülsen cseléd, mert Király Darócson gazdájától S z i l á g y i Danieltől e hó

9-én reggel annak szobájában takarítva, 200 forintot lopott, feltörve annak íróasztalát. — Onnan akkor buesu nélkül távozott hazas még csak most sikerült Bőszörményben anyjánál elfogni. A vallás során mindent bevalots és édes anyja lakásán meg is lelték a lopott pénzen vett ékszereket és ruhákat valamint a még meglevő 110 frtnyi készpénzt is. Erdekes s ha nem tudna felhívjuk rá a rendőrség figyelmét, hogy ezelőtt talán másfél évvel D a r v a s biztosító intézeti titkárként szolgált hol annak idején nagyobb pénzüsszeg veszett el s ő volt gyanuba véve de bizonyítékok hiányában felmentették.

* **Debreczeni vívómester érdekes afférje, mely egy csókkal lett elintézve.** Ifju S z i g e t i B e n e d e k Gyula vívómester, méltó fia S z i g e t i B e n e d e k Gyula bátyánknak Magyarországon Debreczen kitűnő vívó mesterének. Az elmúlt vasárnap verseny mérkőzés volt Miskolcson magyar és legelsőbb olasz vívómesterek között. A verseny első számát két magyar kard mérkőzése képezte. Ifj. Sz. B e n e d e k Gyula vívómester B a y Alajossal mérkőzött ki már több külföldi versenyen elismert és híres kardvivó. De ifj. Sz. B e n e d e k Gyula, ki egyike az ország legjelesebb tornászainak, a vívásban is elvő rendű tehetségnek bizonyította magát, mert meggyőzte B a y-t Ezután Ifj. Sz. Bejedék Gyula megegyezser mérkőzött és pedig szinte kardra G a z z e r a Arthurral a turini katonai vívó akadémia mesterével. Ez a mérkőzés azonban kellemetlen afférral végződött; a küzdelem hevében nyganyis a mesterek mindkettő fukarkodtak a volt-ak bemoadásával s amint a mérkőzés végeztevel mely Ifj. Sz. B e n e d e k Gyulára volt sikeresebb, G a z z e r a hangosan szó nélkül hagyta ott a pódiumon magyar ellenfelét. A fiatal magyar mester erre G a z z e r a t kérdőre vonta, ki ellenfelét megölelven jó magyarosan, barátságosan megcsókolta mely csókkal aztán az ügy gyöngéd uton befejeztetett. A csókok történelme pedig egy érdekes esettel lett gazdagabb.

* **Baltás kocsis.** K l e i n Ignác Váradi-utcai lakost baltával támadta meg kocsisa O i á h Miklós lakásán. Hangos segegy kiáltására besiető több szomszédok mentették meg csak őt kocsisa adáz dühétől. A rendőrség a dühöngő kocsisat bekísérte és a baltát mint bünjelt elkobozta.

* **Nansen Andréeről.** Nansen, mint Londonból írják, Amerikába való elutazása előtt meginterviewolta egy londoni újságíró, a ki előtt Nansen ilyenformán nyilatkozott Andréerőjáról:

— Nem tekintem kedvezőtlen jelnek, hogy Andréeről eddig nem jött hír. Meg vagyok győződve, hogy Andrée még életben van, de nem lehetetlen, hogy csak a tavasszal kapunk róla hírt, ha az északamerikai arktikus sziget tengerben vagy északi Szibériában földre száll es e helyek egyikén attelet. Ugy lehet, hogy Andrée már ki is kötött valamely lakatlan vidéken. Mivel Andrée több mint 3 hónapra el van látva élelmiszerekkel, feltehető, hogy kibírja a telet. Végül kijelentette Nansen, hogy Andrée már el is érhetné az északi sarkot.

* **Nincs vásár** az idén Nyír-Bátorba. Tegnap nyír-bátori szolgabírószág sürgönyözött a mezőrendőrségnek, hogy a száj és körfőfajás miatt nem lesz marha vásár és ma újabb sürgönybe tudatja, hogy kirakodó vásár se lesz tartva.

* **Megmárt asszony.** A l b e r t Jánosné szül. H a l m i Teréz szegény munkás asszony a rongy gyárból hazafelé tartott tegnap este hat órakor midőn a zsidó kert melletti H a r m a t h Gergely real tanár telke mellett haladt volna el, egy nagy fekete komandor ugrott rá és balkarját össze marczangolta. — A síró asszony a rendőrség

központon jelentést tett az esetről hol az ottlevő rendőrúr Dr. Szentpály sebész kimosta kiégette és a megfogott kutyát Dr. Szatmáry városi állatorvos figyeli meg, hogy nem volt-e veszett.

* **Egy részeg kliens patáliája.** Holt részeg ember állított be ma d. e. 10 óra felé Orbán József ügyvéd N. csapó utcai irodájába és ott nagy lármával megtámadta az ügyvédet mert állítása szerint 2 hetes elvált ügyét az az válópörét nem intézte el. Eső még mindig bánatos ferje feleségének, holott 2 heti idő sok idő különösen az ő felesége oldalán. S ezért bangzatosabbnál hangzatosabb káromlásokban fakadt ki az ügyvéd ellen Dr. Orbán a feleségétől el nem válás miatt alaposan betörülközött ember támadásai és garázdaságai ellenében kénytelen volt a rendőrség hatalmát igénybe venni. A rendőrség a részegségtől magát megnevezni nem tudó embert rövid időre mégis elválasztotta feleségétől s rideg magányra, egyedül létre karhoztatta.

* **Az elszaporodott duvadak utolsó órája** Tegláson. Az elszaporodott rókok és egyéb duvadak kipusztítására Tegláson sikerrel alkalmazták a múlt ősszel a cziankáli mérgezt. Az idén szinte e módra akarja Gróf Dégenfeld Pál tégási birtokos a kártékony állatokat erdejéből kipusztítani.

* **Elfogott tolvaj hetes.** Spornyi Károly kereskedőtől, mint azt annak idején megirtuk hetese Fazekas István 50 ft első köztársasával megszökött. Annak idején elhagyta Debreczent. Most felesége látogatására visszajött Debreczenbe, mikor is az őt kereső rendőrség a felesége késes-utcai lakásán elfogta s jól megvasalva átadta a királyi ügyészségnek.

* **Becsapott leány és becsukott völgy.** Keservesen kintólvá dolgozó napról-napra egy szép dohánygyári munkás leány, gyűjtögetve, takarékoskodva a netaláni szükség napjaira, avagy a férjhez menés költésgeire, mert férjhez menni vágyott nőül ahoz, a kit szeretett s kinek hitt. De vékony s Janos mulakatosnak a becsülete is vékony lábán áll s midőn sikerült csafja szavai es igéreteivel a benne bízó leány gyűrűjét, óráját, sőt pénztét kicsalni. Efeléde az ígért házasság élet boldogságát, c-ókot, szereimet s elparolított Debreczenből búcsu nélkül. A leány hiába kereste az ő csafja völgyét, ki szerelmével, bizalmával oly rutul visszaél, míg nem véletlenül 4 hó múlva megpillantotta a Kossuth szállodába s a közeli rendőrral elfogatta a szökevényt, ki éppen borozgalt.

* **Gazdája kontójár: vásároló cseled.** A Dohánygyár aligazgatója meg a múlt hó 2-án elbocsátotta szobalányát, ki is ismerve a boltokat hol gazdája a bevasárlásokat szokta eszközölni elment azon boltokba és ott gazdája nevére gombokat csinált így Gereb: üzletébe is 4-5 ft aru tartozást csinált. A dohánygyár aligazgatója Zuna Gyula csak a beérkezett számlákról vette észre a hülsen cseled bűnös manipulációját.

* **Vita egyetemi előadás alatt.** Érdekes vitatkozás volt Ballagi Aladár egyetemi tanár és egy jezsuita-hallgatója közt tegnapi este. Az eset előzménye az, hogy Ballagi Aladár tegnap az egyetem bölcsészeti karán az újkor történelmének előadása közben megjegyezte, hogy Szent Brigitta életirója azt mondja a nevezett szentről, miszerint az a Tizparancsolatot e szavakban foglalta össze: »Da pecuni-am!« A tanár e kijelentésére fölemelkedett a hallgatók közül egy jezsuita hallgató és így szökött:

Be is tudná bizonyítani a tanár ur, hogy ez tényleg így van?

Ballagi megnyugtatta a főszoalót, hogy hogy a következő, vagyis a tegnapi órán ezt hiteles adatok előmutatásával fogja bizonyítani. Az eset híre nagy feltűnést keltett az egyetemen, úgy hogy a tegnapi napon már az előadás kezdete előtt zsúfolásig megtelt a XII sz. tanterem bölcsész-hallgatókkal és más érdeklődőkkel. Mikor Ballagi belepett a terembe kezében jegyzetekkel és egy vaskos kötettel melyekből állítása valóságát bizonyítani akart, a hallgatóság lelkes éljenzéssel fogadta. Ballagi előadása folyamán megjegyezte, hogy

nagyon helyesli, ha hallgatói előadás közben valamely dologra nézve kételyeiket kifejtik és hajlandó állításai helyességét történelmi alapon mindenkor bebizonyítani.

A jezsuita-hallgató az előadás alatt új vitát is provokált. Ballagi felett mindenre, egyben kijelentvén, hogy a történelemnek nem realiztikus, vagy a theologikus, hanem a szigorú kritika álláspontjáról kell megbíralnia az eseményeket. Azonban a vitaközös hallgatónak ez nem volt elég, hanem előbbi állításait ismételve tovább beszélt, mit végül a hallgatók hangos »Eláll! Eláll!« kiáltásokkal akadályozták meg. Ezek után Ballagi kijelentette a vitaközös hallgatónak, hogy bővebb megvitatására a dolognak szivesen látja magánlakásán.

* **Tél Máramarosban.** A hirtelen megváltozott időjárás teli gunyába öltöztette Máramaros jó részét. — Amugy is korán áll be itt a tél, most meg éppen szokatlannul korán váltotta fel a téli idő az őszt. Eddig nem is álltak be a megszokott őszi esők ma már hó borítja a hegyek legnagyobb részét. A Pop Iván már napok óta vakító fehérségben pompázik, messzire látatva hatalmas tömbjét. Vörösmező vidékét 1/2 méter vastag hóteleg borítja, félíg elfödve még sok helyen, a mezőn hagyott kukoricát. A krumplit is, a körösmezei orosz legfontosabb táplálékát, a hó alól kapalják s a krumpli szüret nem olyan zajos, mint máskor. Szigeten is esővel vegyes hó esett az elmúlt éjjel, a nap folyamán pedig a csipős hideg szél a járó-kellőkkel sorra előszedeti a teli kabátokat. — Általában olyan téles az időjárás, hogy már csak a délfelé húzó vadludak hangos gárogása emlékeztet az ősze.

x **A Dreher-féle töltekk éteremében holnap** pénteken »Göbly-Rausztbouef« és Racz hal s Magyar Testvérek zeneestéje. Színház után friss vacsora.

Távirat.

Országgyűlés.

— Saját tud. táv. —

Budapest, okt. 14.

A képviselőház mai ülésének eleje program szerint vita nélkül folyt le, mikor az interpellációra került a sor Bánffy br miniszter felált, hogy feleljen Lukács Gyulának a fumei kormányzó állás betöltése ügyében, a tálános lesz az érdeklődés. Bánffy válaszában kijelentette, hogy a kormányzó állást most nem tartja betölthetőnek, mivel Fiume közjogi hovatartozása még nincs eldöntve. — Általános zavar keltkezett erre az ellenzés s mivel Lukács Gyula nem volt jelen, Horanszky tiltakozott Bánffy felfogása ellen. Az ülés óriási izgatottság közt végződött.

Ülés után Bánffy induktos hangon letagadta fenti állítását, ami óriási feltűnést keltett.

Színház.

A kék asszony. A legközelebbi újdonság bemutatása holnap este lesz színházunkban, amikor is Varney A kék asszony cz. operettje került színre melyet a népszínházba folyton óriási siker mellett adnak. Az operette zenéje inkább komoly muzika hangszerelése épp úgy mint tömör akkordirozása a vig operához sorozza. Különösen mekapó az első felvonásbeli ballada, majd az ezt hármas, valamint a kék asszony beépője. A második felvonás e tréjs az operette létsikerültebb száma zenei tekintetben majd a hatalmas finále közkedvelt kupléja a milli, milli gyertya, mely rövidesen közkedveltségű lesz, biztosítják a kiváló operette sikerét. Az operethez új kosztümök és díszlet-készültek.

Szerenád Komjáthyénak. Szintársulatunk közszeretében álló, bajos igazgatójának holnap lesz a nevenapja; Terez. A férfikarszemélyzet Znojme szky karnagy vezényletével ma este fél hatkor mint halljuk — szereándot rendez kedves igazgatónéja tiszteletére.

A gardisták.

Eredeti történeti vigjáték 4 felvonásban, Irta Ujváry Béla. Először adták a debreczeni városi színházban 1897 okt. 13-án.

Prémier, amelyet kívánjuk a páros bér-lőknek, utoljára adtak talán elő egyszersmind. A szerzője tanár, habár mostanában nem az iskolában, hanem a Néptanító Lapjában oktatja a publikumot, mint annak szerkesztője, fel kell tehát tenünk, hogy azért írta ezt a vigjátéknak nevezett valamit amely azzá a helyé változtatja a színházat, ahol unatkoznak hogy például állítsa az ifjuság elé, miként n m szabad vigjátékokot írni.

A darab tehát, dicséretére legyen mondva a debreczeni közönségnek, tejjesen megbukott amint az nem is lehet másképp. Az egész értelmetlen zagyvaley a szellemesség és humor legkisebb paránya nélkül a tartalmát elmondani talán lehetséges, de a meséjét semmi esetre, mert az nincs. Az akarna benne történi, hogy a Maria Terézia magyar test-őrei a karmelitaik pinczéjében szoktak borozgatni s Bessenyei György (Komjáthy) itt igyekszik velök irodalmi terveit megkedvel, tenni, ezt azonban Páter Bonifaczius udvari pap (Szentés) kihallgatja s elárulja gróf Greith titkos tanácsosnak (Fenyéri), aki ebből összeesküvést torgaraz ki, de a királynénál nem tud ellenök semmi kivini, mert br. Gracéné (Kiss Irén) ellénsége, aki pedig Bes-senyeybe szerelmes huga Ida (Halmi M.) pedig Czirják Mihály (Tanay). Pedig a gardisták akaratlanul a kezére játszanak. Czirják az Ida üvvtelen levelének nem ad hiteit pedig maga az udvarhölgy vitte el a pinczébe, br. Nalacz y (Vidor) pedig elszökö-ve a Greith gyámleányát Török k a y Arént (Szabó Irma) Asszonyi cselszövés akarna tehát intézni a darabot, de nincs bennük annyi ügyesség sem, mint egy közönséges szakácsneban nem hogy méltók volnanak arra, hogy a Maria Terézia udvari politikáját vezessék. S micsoda unalmas fráterek azok az elegans és híres szellemű magyar gardisták! Ezt az, aki nem látja és nem hallotta őket, elképzelni sem tudja. Egy élcz, egy bon mot nem sok, de annyit sem hallunk az egész vigjátékban. Hogy aztán kiki megkapja a maga párját csak Bessenyeinek nem kell Grace-né, ez azt hisszük, oly természetes, hogy felesleges külön kiemelnünk. Annyi bizonyos, hogy kár volt a nagy költséget, mamba a remek új kosztümök kerültek s a sok tanulmányért amelylyel ezeket az eljatszhatlan szerepeket színészeink elfogadhatókka igyekeztek tenni, ami hogy nem sikerült nekik, igazán nem tehetnek róla Komjáthy azt a neveléséges babot, akiben a magyar irodalom ujjateremőjét kellett kellett volna látnunk, bizony nem ruházhatta fel azokkal a rendkívüli tulajdonokkal, amelyeket tanulmányozott eredeti arcképről bizonyára leolvashatott — s meg kell vallanunk — ez nem egyedül a szerző hibája.

Tanay Czirják Mihály szerepében tapogatózott, de nem birta beleönteni azt a magyar lelket, amelyet Ujváry kifejezett ennek a jökedvű bohéme slaknak a jellemzéséből. A nők közül Kiss Irén az, aki a legnagyobb dicséretet érdemli, mert elfogadhatóvá tette azt a habozó udvarhölgyet, aki, hogy nem élt sohasem, minden szava bizonyította, míg Halmi Margit abba a gyermekjátékba, amelyet a szerző vele és Czirjékkal eljatszhat szerelmi vallomás helyett komolyságot akart varázsolni, pedig ha humorosan fogja fel, még neveltünk volna is talán rajta, így pedig csak ellensz-nvet keltett a darab iránt, igyekezetét azonban hogy a legjobbat adja, készséggel elismerjük. Vidor és Szabó Irma idülje elég jól ment végbe s ha nem tudunk nekik hinni, nem az ő hibájuk. Fenyéri művészete a szerző ügyetlenségének leple alól mindig kilátszott ugyan, — de hatást természetesen ő sem volt képes aratni. A legnagyobb elismerés mindenesetre a közönségét illeti s türelemért, hogy meg nem szökött hanem méltó-ággal bevarta a darab végét, hősiesen megküzdve az álmos unalommal, mely a színházon végigronult, utana pedig a rendezőseget, hogy oly gyorsan

huzatta fel a függönyöket egymásután, hogy a darabnak 1/3 10-re vége volt.

Egy keresünk van azonban ugya a közönséghez, mint az igazgatósághoz. Mindig de különösen tegnapi unatkozosunk alatt szomorú a kalamunk lehetett ugye t vetni arra a rettenetes légvonatra amely a színhazi közönség egészségét komolyan veszélyezteti. Az igazgatóságnak e tekintetben a földszinti állóhely, a karzat s a színpad ajtait ajánljuk szíves figyelmébe, a közönségnek pedig a páholyokait. 4 páholy ajtónak kell nyitva maradnia, hogy légvonat legyen: nem sertés talán, ha legalább egynek a bezárásaért eszedzünk.

Fejő.

B. Ruzsinszky Ilona opera énekesnői sikere. A kolozsvári nemzeti színházban f. hó 12-én Verdi örökszép operájában. — a Troubadour-ban B. Ruzsinszky Ilona, mint opera énekesnő is fényes és határozott sikert aratott a zsufolt haz előtt, mely az este teljesen megőrlötte a színházat. Az egész operai előadásról a teljes elismerés hangján ír a kolozsvári Ellenzék, mely színi tudósításnak B. Ruzsinszky asszonyra vonatkozó részlete így hangzik: »Az ezt sikereiben része volt a színház legújabb operette primadonnája B. Ruzsinszky Ilonának. Az ő iskolázott hangja tegnap szíven érvényesült. A jeles művész tegnap szívert aratott. A közönség a kiváló művésznőt minden énekszama után lelkezen és tüntetőleg tapsolta, többször s főleg a bűrión-jelenet után népszerű kihívással tüntette ki.

A sakkozó Európa.

Irt: Gondy Karoly.

A nagy Föld mint a sakktabla, mezőkre van osztva. A takozó színű koczkákkal elkülönítve, határolva. A földnek királyai vannak: a többi aztán mind miniszter, paraszt, ur, egyformán. A paraszt dolgozik, hogy a mezők viruljanak... a király és királynéért dolgozik az összes nép. A királyok tornyos várakban laknak, a paraszt a síkságon, némelyik meg alatta vakondoskodik.

A miniszterek a futárok, kik a mezőkön keresztül-kasul futnak, hogy értesítsék a királyt a népe felől. A királyné a veszályban mozoghat; de a királyné sérthetetlen... mint az ércszobor egy helyben áll: csak a nemzet bukásával száll a sírba.

A szegény nép mint a pion csak szűk korlátok között egyet-egyet lép... szociális jatekot visz, de hamar kiütik.

Jelenleg azonban megváltozott a játékrend. A királyok futnak leggyöbbit, mert a nép az engedelyezett kis mozgásba is belefáradt, mindenkép tehetetlen... fegyverszünet között vásja be jó szerencsét... vartornyait vajjon megvédi-e még? De azért nem áll meg a helyen, gyűlesezik rendőri felügyelet mellett, mert szűkek a koczkák, melyen élünk halunk kell és csak mesterségesen adja a kező magot rajta: mindegyik a más tisztasára kandikal.

A jó Isten pedig nem teremtett politikai geografiát sem politikai aritmetikát.

A nép e földteken oly ijjesztden is felszaporodik, hogy még csak egy másfél század kell hogy egymás hatán éhen haluak. És ily aggodalmas jövő mellett még is afindó bakot varunk?... baratságos találkozásnak tartjuk a fejedelmek ily sürü érintkezését?

A habort a természet rendje követeli, meg van folyton parányai között mind a három országban, az elemek harcában rejlik az új élet, a feltámadás. Ki gátolhatja azt? az a rendezavaró, ki a hatalnak gátat vet. És ki éjen? — A hatalmasabb. Az Európa föld urai a játék asztalánál a játszma előtt baratságosak, minden játékos nyerni óhajt. — A nyerő aztán tovább mosolyog... a vesztes távozik szóltanul, csak néha egy-egy lövés

dördül el utána, mi a házadosokat nem al terálja.

A fejedelmi találkozások nem véletlen mint a kaszinóban, conferentiára gyűltek egybe és mindegyik kivágja a preferánczot. Mily szörnyű visszatetsző és veszélyes e találkozások, akár a menaszériában midőn a korlátokat eltávolítják! A francia pósta galambot elfogja a muszka tigris, az oláh kecske a török oroszlánnak a talpát nyalja; a német hiuz a magyar mén hátába kapaszkodik; mind ezek mellett az olasz majom egykedvűen a verkit forgatja és az angolna az akvariumában elkülönítve vígan eviczkel. Oh ég, el ne hagyj!...

Oly veszett udvarlást még nem tapasztalt a megvenült Európa néni; esoda-e ha az udvarlók kicserélt fényes öltözeteitől esztet nem veszti és a sok yészma szagtól el nem szédül.

Vajjon finom kis puha kacsóját ki nyeri el? Meenyi ünnepélyt rendezten tisztelt-tére! Volt vadászat, halászat, kivilágítás, rendjel osztogatás... ugyan mit képez az a vén matrona, vajjon nem lesz-e sok p a t r o n a a vége ennek a végtelen sok kintüneteknek?... Ugy sejttem a vén hysterikus Eropá asszonyt, ki még mindig a mythosi ökrön ül, eibánnak: szamarat, ha nem fa lovat adnak alája.

Az ünnepségek szomorú görög tűz mellett folytak le. Tata fogadta először a német császárt, ki a nagy hadi gyakorlat után csak a vadászaton lötte az első bakot Magyarországon.

Tata, Tata! Ugyan mit mond ehhez a Mama meg a Nagy Mama a magas Windsoron?... A hal-estélyt majd ott készítik elő a Fekete tenger heringeiből a muszka és francia tiszteletere...

A rendjel osztogatásnak még most sem szakad vége; tejut, csillaghullás a merre II. Vilmos jar. Most legújabbban még a szegény görögnek is juttatott; a trónörökös nejenek küldte a »Luiza« reodet, miről persze a férjem uram is érthet, mar t, i. hógy ne tüzeskedne oly nagyon, mert még letalálna verni a törököt ugy bolondjában és akkor mi maradna a muszkanak, meg a többinek.

Nálunk személyesen aggatta a csingili rendjeleket nyilvánosan mint a plakátokat a hatalmasok hirdető vas mellvértjeikre. — Ki éppen jelen uem volt a czeremonian, annak díjmentesen, contó nélkül haza küldte. Andrassy Tivadar gf is olesön jutott hozzá, hisz apja régen kiegyenlítetté enek kontóját Bánfy br. persze körül- (de nem) belől mint Andrassy utóda kapta a veres sas rendet. Hogy a sas rugja meg, ha a sas csak sasokat szül! Perczel sem késett egy percczel sem át venni a fel jutalmat.

Minden diplomatikus vendéglátás, csak amolyan Mikulás kopogtatás, ahol ordó kepeben szorják az aranyfüsttel bevont kemény diót. Nem is volt meglepetve senki, mert aki várta, az meg is kapta; kiveve Szilágyi Dezsőt, ki viszont minket is meglepett, hogy nem a haza, de csupán a Ház bekéjét kereste Svájczban.

Sokan kaptak még előlegben is érdempénzt, a mint miért meg kell dolgozniok. Sok munka (szedő! nem muszka) is vár a szegény hazára, mert mi hiába a bátrak hírében allunk. Ha a kvótától gyávan megretirálunk, a bosnyák plundrát annál jobban kiporoltuk. Biznak nagyon az ősi markunkban.

Zagráb a 48-iki események félszázados évforduló előestéjén sakkot adott a királynak; az 1898 márczius 15 én a függetlenségét ünnepelői óhajja. Strossmayer még nem felejette a leckejét, új horvát királyt akar koronázni. A horvát hiába várta a jutalmát, hogy ellenünk rosszul cselekedett, mert a népek, nemzetek útjai egyenközűek.

Es Te edes magyarom, csak a gyászt üjítod... szabadságod szerencse forgását ércszobrokkal ellensúlyozod!... Te küzdeni fogsz ujra, de már a mások elnyomtatásán, hogy növeljed gyász borostyan koszorud törekeny leveleit.

Vilmos császár is a fő és (szövő)-szék városunkban kereste Ariadne fonalán Ausztria ha nem Európa sulypontját, mit Bismark annyiszor hántorgatott. Toasztyában letelte a nagy Kelet arany kulcsát.

Nehéz felegek járnak a kivilágított haza felett! Vagy talán már nem is napunk, hody oly jókor világitunk? Korán beesteledett, már csak a Davy lámpa mellett keresünk a koronának örökösét.

Nehéz gondok gyötrik a fejedelmi párt, nem Komáromban, de Budán rejtik az egyszer szívük kincsét!...

Sirva vigad velünk a királyné, dicséri Rákóczyt, dicséri játékunkat! De talán már elég a játékból?.. fel a tette; talpra magyar!... közeledik a megjövendőt nagy halál, midőn egy ország vérben áll!...

Berlinben a nemzetközi sakkversenyben egy magyar fiatal ember verte meg a világ legjobb sakkjátékosait. Híre elfutott a tenger alatti kábelén... a világitó torony a felvert hullámokra vetette intenzív sugarait... mi itthon a legjobbat reméljük.

KÖZGAZDASÁG

A kereskedelmi és iparkamara közleményei.

A m. kir. államvasutak szegedi üzletvezetősége az 1898 évben szükségelt kövek, fák, teg'ák, zsiradékok, tüzhelyek, bélyegző párnák, lemezek, töltények nádszövetek stb. szállításának biztosítása czéljából f. é. november 6-iki lejárattal nyilvános árlejtést hirdet, melyre az ajánlati minták és feltételek kamaránknál megtekinthetők.

A m. kir. távirda 1898 évi 20 ezer drb. 6 és fél méter 15 ezer drb. 8 méter és 670 drb. 10 méter hosszú távirda oszlop szükséglet irásbeli ajánlatok alapján kivánván biztosítani, a szállítók felkértek, hogy ajánlatukat f. hó 20-ikáig a kereskedelemügyi miniszterium segédhivatali igazgatóságához nyújtsák be.

A m. kir. állameggyárak igazgatósága az 1898 évre szükségelendő következő festetek:

Table with 2 columns: Quantity and Item description. Items include m. mázsa I. r. olompir, horgany fehér, szürke, terpentin olaj, len olaj máz, lokomotív fénymáz, előkészítő, bopai, szárító máz.

beszerzésének biztosítása czéljából f. é. november 4-iki lejárattal nyilvános árlejtést hirdet, melyre a feltételek kamaránknál megtekinthetők.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur az érdekeltekkel tndaja, miszerint a »Sztal« (Aczel) orosz aczélgár részvénytársaság Pétervárott a c z é l g y á r f e l l i t a s á t tervezi és az összes építési és géptervek elkészítését, valamint a gépek és szerkezeti részek szállítását és a gyár üzembe helyezését egy szak czégre akarja birtni. A társaság a Néva partján nagy telekkel rendelkezik, melyet külön vágány köti össze a pétervár-moszkvai vasut indóházával. A tervszerint a nyers anyag vizen hozatnék, a gyármany vasuton szállítatnék el. A gyár ugy rendezendő be, — hogy eleinte évenként 15,000,000 kgrm. nyersanyagot dolgozna fel, de később 100 millió kgrm. feldolgozására legyen képesíthető. A nyersanyagot a társaság saját bányáiból, az oleszki kormányzóságból (a Ladoga es az Omega közt) kapná. A gyárban be kell rendezni aczéolvasztó kemenczét, hengerművet vágányok, pántok, kerekék és panczélemezek gyártására, esetleg a sodrongyártás es az aczéleléggyártás is bevonatnék. Az ajánlatok a társulat székhelyén (Szt. Pétervár, Novszki Prospekt. 35) f. é. okt. ve-

gég nyújtandók be Bővebb részletek a nevezett igazgatóságval tudhatók meg.

A m. kir. államvasutak balparti üzletvezetősége a vonalain 1898, esetleg 1899 és 1900 években szükségelt különféle pályafentartási fák szállítását biztosítani óhajtván, azok szállítására f. é. Nov. 3-iki lejáratnál nyilvános árlejtést tart, melyre feltételek hivatalos helyiségünkben megtekinthetők.

A m. kir. államvasutak kolozsvári üzletvezetősége az 1898 esetleg 1899 és 1900 években szükségelt pályafentartási fák szállításának biztosítása céljából f. é. nov. 5-iki lejáratnál nyilvános árlejtést tart, melyre az ajánlati minták és feltételek hivatalos helyiségünkben kaphatók.

A m. kir. államvasutak miskolci üzletvezetősége az 1898 esetleg 1899 és 1900 években szükségelt pályafentartási fák u. m. Erdei fenyő, jegenye fenyő lucz feuyó deszká és faragott tölgyfák beszerzése céljából f. é. november 3-iki lejáratnál nyilvános árlejtést tart, A feltételek hivatalos helyiségünkben megtekinthetők.

A m. kir. földmívelésügyi miniszterium a birókások által gyűjtött és eladásra szánt erdei famagvakról szóló kimutatást megküldötte minnek folytán tudatjuk az érdekelt kereskedőkkel, hogy ezen kimutatást hivatalos helyiségünkben megtekinthetik.

A m. kir. szabadalmi hivatal a következő szabadalmi irásokat küldte be: Ujítások csavarkulcsokon. Füst emésztő tüzelés. Ujítások dohányzó eszközök szárain. Uj keletbelyegző. Ruganyos tinta itató. Szivar lyukasztó. Ujítás körkemenczéken. Ujítások dynamogépeken. Uj töltő tollszár. Ujítások menetjegy kiadó automatákou. Nagyszűrtésű gázok előállítás. Sodrony kötel. Ujítások sűrített levegővel hajtott motorokon Füst nélküli tüzelés sütő kemenczéknel. Gőz és gázfejlesztő. Mentő készülő lék villamos vasúti kocsi számára. Ujítások önműködő lövegeken. Önműködő átkapcsoló alsó és felső vezetékves villamos vasutak számára. Földelzár tejes kannához. Gyufatartó hamu tányerral. Ujítások a szőlő fajtásására szolgáló metszlap készítő gépen. (Nadányi Miklós Pusztá-Kovácsi) Buvárhajó. Eljárás és gép fogazott élű sarlók előállítására. Ellenőrző és biztonsági zár vasúti teherkocsik számára. Uj szerkezetű abrakzsák.

Mindazok akik a szabadalmak iránt érdeklődnek, azok leírását és rajzait hivatalos helyiségünkben megtekinthetik.

Budapesti gabonatözsde.

okt. 13

A készáruüzlet hivatalos árjegyzései a következők

Búza	kilós	Ar 100 klg.	kilós	Ar 100 klg.
Bánsági	76	—00—03	80	00.00—00.00
"	77	—00—00	81	00.00—00.00
"	78	—00—00	82	— — — —
Tiszavidéki	79	—00—00	—	12.80—12.35
"	76	12.40—12.50	80	— — — —
"	77	12.55—12.50	81	00.00—00.00
Estvidéki	78	12.65—12.70	82	00.00—00.00
"	79	12.75—12.80	—	12.75—12.80
"	79	11.35—12.45	80	— — — —
Fehérmegyei	76	12.50—12.55	81	— — — —
"	78	12.60—12.65	82	00.00—00.00
"	79	12.70—12.75	—	— — — —
Bácskai	76	11.45—12.55	80	12.85—12.90
"	77	12.60—12.65	81	00.00—00.00
"	78	12.70—12.75	82	00.00—00.00
Észak magy	79	— — — —	—	— — — —
"	78	— — — —	80	— — — —
"	79	— — — —	81	— — — —
		Min. hekt.-ben	Ar kilogram	
Rozs elsőrendű	uj	70—72	8.35	8.45
" másodrendű	uj	— — — —	8.30	8.35
Árpa takarmánynak	"	60—62	6.15	6.40
" égetni való	"	62—64	6.60	7.30
" serfőzdei	"	64—66	8. —	10.00
Zab	uj	39—41	6.30	6.50
Tengeri bánsági	uj	— — — —	4.95	5.50
" más nemű	"	— — — —	4.35	5.35
Repce bánsági	"	— — — —	12.20	13.00

Sertés vásár.

okt. 13.

Kőbányai sertés piac. Szerbiai: Nehéz páronkint 320 kilogrammon feüli sul yban 26—55 krajczárig, közép (páronkint 250—60 kilogramm sulyban) 53—54 krajczár Könnyü (páronkint 220 kilogrammig terjedő sulyban) 52—53 krajczárig.

Sertés létszám: 1897. évi okt. 11-ik napján volt készlet 31.159 darab, 1897 okt. hónap 12-ik felhajtott 276 drb, 1897 okt. hónap 12-ik napján elszállított 355 darab 1897 okt. hónap 13-ik napjára maradt készletben 30.080 drb. A hizott sertés üzle anyzata élénk.

CSARNOK.

A prágai ghetto ból.

— Kohn S. zsidó történetei. — 71

Fordította: ifj. Möricz Pál.

Egyedül jogosított magyar fordítás.

Dávid Leb Magdeburger.

— Elbeszélés az elmúlt század utolsó negyedéből. —

A primator mind nagyobb bámulatra gerjedt Magdeburger iránt. Mertha az együgyű, ostoba ügynököt kinevelte is, de a nemes, nagy szivü ember tiszteletre ragadta.

— Ha nem tévedek, ugymond, ezt az aranyművest avval völdötték, hogy valami templomi rablásnál orgazda volt?

— Igen! Csak hogy én gyermekkorra óta jól ismerem. Együtt jártunk volt a szegény árvák iskolájába.

— Kérem kedves Magdeburger, szólt Frank most már egész más hangon, foglaljon helyet s mondjon el mindent, ahogy történt. Mert tudja, nem hiába vagyok a prágai zsidók primatora, de érdeklődöm is minden csehországi zsidó életfolyása iránt. A mig mi kemény nyomás alatt élünk, az egyetértés mindig is a legfőbb közöttünk. Hogy is volt tehát az a Rehling ügye?

Magdeburger ugyan nem igen értette ezt a kérdést, de igen tetszett neki.

— Ugy volt biz az. A jungbunzlai templomba éjszaka betörték s kirabolták. Elcsipték ugyan a tolvajt, de az eltűnt arany és ezüst nemüknek csak egy részét találták meg már nála. Vallatták tehát a tolvajt, ütötték s verték, hogy hova tette a lopott kincseket? Mig végre az elkínzott tolvaj azt vallotta, hogy a templomi kincseket Rehlingnek adta el. A bírának pedig nem kellett több, az ártatlan embert azonnal elcsiptették s lecsukatták.

Frank összeráncolta homlokát. Hisz ha a vizsgálat nem deríthetett ki semmit, akkor Zrhlinget sem tartóztathatták jogosan le.

— Mondom, hogy semmit sem derítettek ki, tüzesedett Magdeburger, nem egy hajszálnyit. Hanem Rehling az egyedüli aranyműves volt az egész környékben s még hozzá szerencsétlenségére az este, midön a jungbunzlai templomba betörték, két szavahihető polgár kint az utcán találkozott Rehlinggel, a mint ő piacon áldogált.

— Ez mindenesetre feltűnő, szólt a primator. És bárha az ártatlant a méltánytalan büntetéstől minden áron kimentem is, de a bűnösért soha sem lépnek egyet sem, sőt a zsidó ily esetben mindig s z i g o r u b b a n büntethetném. — Miért? Mert a mai időben a zsidó ha bünt követ el, kétszeresen vétkezik, mert vétkével nemcsak magát, hanem az összes

zsidóságot pellengérré állítja, sőt mi több, gyarkorta a felelősséget, az ítéletet is az összesre háritja.

— Ugyan ne meséljen, gorombáskodott Magdeburger felhevülve, hisz Reb Eizik Rehlingnél nincs derekabb ember s most is utotjára kiderült az ártatlansága.

— Aztán hogy mentette meg azt az embert?

— Az Isten segítségével, mért másképp nem vagyok valami találekony ember, felelte Magdeburger igaz szerénységgel. Amint megtudtam, hogy Rehlinget lánczra verték, azonnal a grófhöz szaladtam s kérleltem, ha már elzáratta is, ne pálcáztassa' ezt a beteges, derek embert. Aztán pedig mondtam én: Kegyelmes uram Azt jól tudja, hogy én becsületes ember vagyok, de hogy halálra verjenek, inkább én is beismerném, hogy betörtem a jungbunzlai templomba. Aztán engedélyét kikerem, hogy beszélhessek a fogolylyal.

— De azt már csak nem engedte meg a gróf ur, hisz a vizsgálati fogolylyal nem szabad senkinek sem beszélni.

— Hisz én nem is négyszemközt akartam vele beszélni, moddám én, hanem a vizsgálóbíró jelenlétében. Mondá azonban a gróf: Nekem ugyan nincs beleszólásom ebbe a dologba, a főtörvényszéki elnök az intézője, hanem, — de hisz jól tudja azt a primator ur is, hogy a gubernátor Csehországban ép oly mindenható, mint csak kegyelmed a hitközségben, szóval bebocsáttatott Rehlinghez, mindössze hogy a vizsgálóbíró is velem jött.

— Ez valóban érdekes, kiáltá Frank esodálatában, aztán mit beszéltek?

Folyt. köv.

Ausztriában ez időtájt még törvényben volt a kivallatás s így a bíró a tagadásba keveredett vádlottat pálcáztatta is. — Evvel a joggal aztán sokan is visszaéltek s erősen pálcáztatták a vádlottat, még csak egyszerű szesztyéből is.

Debreczeni városi színház.

Folyó szám 14. Bérlet szám IV.

Pénteken, 1847. évi október hó 15-én,

először:

A kék asszony.

Nagy operette 3 felvonásban. Irták: Armand Liorat es M. Ordonneau. Fordították: Fáy J. Béla és Makay Emil. Zenéjét szerzette: Louis Varney.

SZEMÉLYEK:

De la Hogue baró Sziklay M.
Joland, neje F. Kállay L.
Cantelen, fogadós Püspöky Imre.
Pigeonné, fogadósné Locsarekné
Pierre, halászleány unokaöccse Bakési Gyula.
Teréz, Cantelen huga Serfőzi Zseni
Mirasol, esendörkapitány Vidor Dezső.
Mathurine anyó, osztrigás kofa Csügényi V.
Marianne, cseléd. Cantelenal Szabó Irma.

Utasok. Nők. Halászk. Halásznők. Csendőrök. Tudóok. Történik Mont Saint Michriben. Idő: jelenkor.

A II. felvonás elején előforduló »Babonás félelem tanyája« kezdetű keringő szövegét írta: Evva Lajos, zenéjét szerzette: F. Hegyi Aranka, enekli: F. Kállay Lujza

Holnapután szombaton, 1897. október 16-án, masodsor

A kék asszony.

